

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

1 Tuta sit ecclesia, quam lex privata tuetur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

tum monasterium alia emptione, alia donatione pradia sibi invenerit. Oritur itaque contentio inter monachos & clericos de decimis.

- 1 Hic primum queritur, an clericis baptismali ecclesie auctoritate privilegii, decimas sue diocesis ex integro sibi valeant vindicare.
- 2 Secundo, an subsequente privilegio monachorum derogetur antiquioribus privilegiis baptismalium ecclesiarum.

QUESTIO I.

Quod vero auctoritate illius privilegii decimas sibi ex integro clerici vindicare non valeant, bene probatur, quia decime juxta decreta sanctorum Patrum quadripartito dividuntur: quarum una pars Episcopo, secunda clericis, tertia fabricis restituantur, quarta vero pauperibus est assignata. Decreta vero sanctorum canonum neminem magis quam Apostolicum servare oportet.

C. I. ¶ Constitutum synodi, quod universalis ecclesia probavit assensus, Romanam sedem servare oportet.

Unde Gelasius Papa ait in epistola ad Episcopos Dardanias.

Confidimus, quod nullus jam veraciter Christianus ignoret, uniuscujusque synodi constitutum, quod universalis ecclesia probavit assensus, nullam magis exequi sedem præ ceteris oportere, quam primam: quæ & unamquamque synodum sua auctoritate confirmat, & continuata moderatione custodit.

C. II. ¶ Qui negligenter pascit Dominicum gregem sibi commendatum, convincitur summum non amare pastorem.

Item Leo Papa episcopus & Episcopus Sicilia.

Divinis præceptis, & Apostolicis monitis incitamus, ut pro omnium ecclesiarum statu, impigro vigilemus effectu: ac si quid usquam reprehensioni invenitur obnoxium, celeri sollicitudine, aut ab ignorantia imperitia, aut à præsumptionis usurpatione: revocemus. Memento enim Dominice & vocis imperio, quo beatissimus Apostolus Petrus trina admonitione in mysticis sanctionibus imbuatur, ut Christi oves, qui Christum diligit, pascat, ipsius sedis, cui per abundantiam gratiæ divinæ præsumus, reverentia coarctamur, ut periculum desiderii, quantum possumus, declinemus: ne profectio summi Apostoli, qua se amatorem domini esse testatus est, vana inveniat in nobis: qui negligenter pascens Dominicum gregem toties commendatum, convincitur summum non amare pastorem.

¶ Admonitione] In originali, & apud Anselmum legitur, trina repetitione mysticæ sanctionis. Alia vero quædam sunt emendata ex ipsa epistola.

C. III. ¶ Non debent ullo modo variari, quæ ad perpetuam ordinantur quietem.

Idem Anatolio Episcopo, episcopus 51.

Quæ ad perpetuam utilitatem generaliter instituta sunt, nulla commutatione varientur: nec ad privatum vahant commodum, quæ ad bonum sunt commune præfixa: sed firmamentis terminis, quos constituerunt Patres, nemo injuste, & usurpet alienum: sed intra fines proprios atque legitimos, prout quis valuerit, in latitudine se exerceat charitatis.

¶ Injuste] Apud B. Leonem legitur, nemo in jus tendat alienum. Apud Ivonem, & in Capitularibus legitur, nemo damnet alienum: apud Anselmum vero, nemo injuste damnet.

a al. firmavit. b Anselm. l. i. c. 37. & 43. & l. 2. c. 22. c Ioan. 21. d al. cohortamur. e Cap. l. 6. c. 214. & l. 7. c. 222. Anselm. l. 6. c. 121. 3vo p. 16. c. 317. f al. & g al. voluerit.

C. IV. ¶ Nulli divinarum constitutionum, & Apostolicæ sedis decreta temerare licet.

Item Hilarius Papa in Synodo Romana, capite primo.

Nulli a fas sit sine status sui periculo vel divinis constitutionibus, vel Apostolicæ sedis decreta temerare: quia nos qui potentissimi in sacerdotis administramus officia, talium transgressionum culpa respiciet, si in causa desides fuerimus inventi: quia meminimus: quod timere debemus, qualiter comminetur Deus negligentem sacerdotum. Si quidem reatu majori delinquit, qui priori honore perfruitur: & graviora facit vitia peccatum sublimitas peccantium d.

¶ Potentissimi] Sic apud Anselmum, & in ceteris vestigiis Gratiani exemplaribus, præter unum, in quo habetur, ut in titulo ipso, potissimi.

C. V. ¶ In Spiritum Sanctum blasphemant, qui sacros canones violant.

Item Damasus Papa.

Violatores e canonum voluntarii graviter à sanctis Patribus iudicantur: & à sancto Spiritu (inlinctum ac dono ditati sunt) damnantur, quoniam blasphemant Spiritum Sanctum non incongrue videntur, qui contra eosdem sacros canones non necessitate compulsi, sed libenter, ut præmissum est, aliquid, aut proterve agunt, aut qui præsumunt, aut facere volentibus sponte consentunt. Talis enim præsumptio manifeste unum genus est blasphemantium Spiritum Sanctum: quis, ut iam præbaturum est, contra eum agit, cuius nutu & gratia sancti canones editi sunt.

C. VI. ¶ In quibus Romano Pontifici licet novas condere leges.

Item Virbanus Papa.

Sunt quidam dicentes Romano Pontifici semper licet se novas condere leges. Quod & nos non solum non negamus, sed etiam valde affirmamus. Sciendum vero summopere est, quia inde novas leges condere potest, unde Evangelista aliquid, & Propheta in nequaquam exierunt. Vbi vero aperte dominus, vel eius Apostoli, & eos sequentes, sancti Patres sententialiter aliquid dixerunt, ibi non novam legem Romanus Pontifex dare, sed potius, quod prædicatum est, usque ad animam & sanguinem confirmare debet. Si enim, quod docuerunt apostoli & Propheta, destruere (quod absit) niteretur, sententiam dare, sed magis errare convinceretur. hoc procul sit ab eis, qui semper domini ecclesiam corporum insidias optime custodierunt.

¶ Et Propheta] Absunt hæc voces à multo manuscriptis.

C. VII. ¶ Apostolica sedis auctoritas contra sanctorum statuta aliquid tendere non valet.

Item Zozimus Papa.

Contra statuta Patrum condere aliquid, vel mutare nec huius quidem sedis potest auctoritas. Apud nos enim inconvulsis radicibus vivit antiquitas, ac decreta Patrum sanxere reverentiam.

¶ Epistola, unde sumptum est hoc caput, non est veritas Ivo autem in loco indicato, & in epistola ad Eugenium Archiepiscopum Lugdunensem, asserti hoc ex epistola Zozimi ad Episcopos Narbonensium provincie: & ipsi Zozimus in prima epistola ad Hefychium narrat se scripsisse ad Episcopos Gallie & Hispanie.

a Poly. l. i. tit. 7. Anselm. l. i. c. 47. & 62. Ivo p. 5. c. 37. b al. dignitatum. c Ezech. 3. & 34. d al. dignitatum. e Deus dicit p. 4. Anselm. l. 3. c. 116. Poly. l. 4. tit. 10. f Ivo p. c. 226. Panm. l. 3. c. 4. concordat.

C. VIII. *g* **Stare non valet, quod contra Evan-**
gelicam vel propheticam doctrinam, seu
constitutionem factum fuerit.

Item Marcellinus i Papa, epist. 2.

Omnis a quod irreprehensibile est, catholica defen-
dit ecclesia, & *f*. **Injustum b** iudicium, & diffini-
tionum, regio metu vel iusta à iudicibus ordinata, non
valet. Nec 2 quidquam, quod contra Evangelicam, vel
Propheticam, aut Apostolicam doctrinam constitutionem, suc-
cessionem eorum, sive sanctorum Patrum actum fuerit,
falsum: & quod ab infidelibus vel hæreticis factum fuerit,
omnino cassabitur.

1 **Marcellinus** *Restitutum est ex vetustis exemplaribus.*
Nomen ipsius erat, Marcellus.

2 **Nec quidquam** *Emendatus est hic locus ex ipsa Mar-*
cellini epistola.

C. IX. *g* **Statuta Patrum non deviare, & fidei**
regulam custodire, prima salus est.

Item Hormisdas e Papa Episcopus Hispania.

Prima salus est, recta fidei regulam custodire, & à con-
finitis Patrum nullatenus deviare.

C. X. *g* **Profectus Pelagius Papa communis sui de-**
cessoris per omnia servare.

Consequens est, ut pro auferendo suspitionis scan-
dalo, obsequium confessionis nostræ legibus & mini-
steriis, quibus nos etiam subditos esse sacra scriptura
prosequunt. Veniens etenim Rufinus vir magnificus, ex-
cellentia vestra legatus, confidenter à nobis, ut decuit,
postulavit, quatenus vobis, aut beata recordationis Leo-
nis Papæ tomum à nobis per omnia conservari significare
debuisse, aut propriis verbis nostram confessionem fi-
dei declinare. Et primam quidem petitionis eius par-
tem, quia facilius fuit, mox, ut dixit, implevimus, nosq[ue]
in omnibus præfatis tomum pro catholica fidei assertio-
ne, concisum, Deo propitio, custodire manus nostras
ad ipsam confessionem significamus. *f*. Ut autem nullius de-
inceps (quod absit) suspitionis relideret, occasio, illam
etiam aliam partem, quam memoratus vir illustri ad-
monuit, facite maturari: scilicet propriis verbis, confes-
sionem fidei, quam tenemus, exposui.

C. XI. *g* **Anathema apud Deum fiat, qui cen-**
suram Romanorum Pontificum violat.

Item Hadrianus Papa in g. capitulis, c. ult.

Generali decreto constitutum, ut execrandum a-
nathema sit, & veluti pravariator catholica fidei
semper apud Deum reus existat, quicumque Regum, seu
Pontificum decretorum censuram in quocunque credi-
dit, vel permiserit violandam.

C. XII. *g* **Seu Episcoporum** *He voces non leguntur in ipso ca-*
pitulo, nec in capitulari, sunt tamen apud Anselmum, & in Po-
stumo.

C. XIII. *g* **Romanorum** *Incapitulo habetur, deinceps cano-*
nica censuram: ne multo aliter in capitulari. Anselmus ta-
men, & Polycarpus habent ut Gratianus.

C. XIV. *g* **Non licet alicui Episcopo contra Roma-**
torum Pontificum decreta aliquid
agere.

Item Damasus i Papa, epist. 4. Prospero
k Episcopo.

Omnia i decretalia m, & eunctorum decessorum
nostrorum constituta, quæ de ecclesiasticis ordi-

nibus & canonum promulgata sunt disciplinis, ita à vo-
bis, & ab omnibus Episcopis, ac cunctis generaliter facer-
dotibus custodiri debere mandamus, ut si quis in illa
commiserit, veniam sibi deinceps noverit denegari.

C. XIII. *g* **Non communicet sacris altaribus,**
qui nescit sacris obedire ca-
nonibus.

Item Gregorius lib. 2. epist. 7. seu c. 46. ad Io-
annem Episcopum.

Hac a consona b sanctis Patribus diffinitione sanc-
mus, ut qui sacris nescit obedire canonibus, nec sacris
administrare, nec communionem capere sit dignus alta-
ribus.

C. XIV. *g* **Observanda sunt regule à sanctis Pa-**
tribus in synodo statuta.

Item ex Concilio Chalcedonensi, c. 1.

A Sanctis Patribus in unaquaque synodo usque nunc
prolatis regulas teneri statuimus.

C. XV. *g* **Voluntatem & statuta suorum de-**
cessorum custodiant, qui sua serva-
ri volunt.

Item Gregorius ad Montanum & Thomam, lib. 5.
epist. 12. seu cap. 112.

Iustitia ac rationis ordo suadet, ut qui sua à successoribus
desiderat mandata servari, decessoris sui proculdu-
bio voluntatem & statuta custodiat.

C. XVI. *g* **Contra statuta sanctorum Pa-**
trium agit, qui ea non servat
matia.

Item Leo Papa IV.

Ideo e permittente Domino pastores hominum su-
mus effecti, ut quod Patres nostri sive in sanctis cano-
nibus, sive in mundanis affixere legibus, excedere mini-
me debeamus. Contra eorum quippe saluberrima agi-
mus instituta, si, quod ipsi divino statuerunt consulto a,
intactum non conservamus.

2 pars. *Si ergo pravam sedem conciliorum præ omnibus ob-*
servare oportet, & si pro statu omnium ecclesiarum necesse est illam
impigro vigilare affectu, si ea, quæ à Romanis Pontificibus decre-
ta sunt, ab omnibus observari convenit, si illi, qui nesciunt sacris
obedire canonibus, altaribus ministrare non debent, patet, quod
contra statuta sanctorum canonum, quibus status ecclesiarum vel
confundantur, vel perturbentur, privilegia ab Apostolico concedi
non debent. His ita respondetur. Sacrosancta Romana ecclesia
ius & auctoritatem sacris canonibus imperitur, sed non eis allega-
tur. Habet enim ius condendi canones: ut pote que capere est, &
cardo omnium ecclesiarum: à cuius regula nemini dissentire licet.
Ita ergo canonibus auctoritatem præstat, ut seipsam non subiciat
eis. Sed sicut Christus, qui legem dedit, ipsam legem carnaliter
implevit, octava die circumcisus, & quadragesimo die in templo
cum hostiis presentatus, ut in seipso eam sanctificaret, postea vero,
*ut se dominum legis ostenderet, contra legis literam leprosum **
tangendo mundavit. Apostolus f quoq[ue], contra literam sabbat-
hi per facta prætergredientes, spicas vellentes, & conficiantes mani-
buis suis, probabili exemplo David g, & circumcisions, & tem-
pli excusavit, dicens: [Non legisit, quid fecerit Abimelech, quan-
do venit ad eum David, & dedit ei panes propositionis, de quibus
non licebat edere, nisi solis sacerdotibus, & comedit ipse, & pueri
eius? Item, h octava die secundum legem puer circumciditur:
& vos in sabbatho circumciditis hominem? Item, cum iuge holo-
caustum ex lege offeratur, cum masculus quadragesima, femina
verò octavesima die ab ortu sua natiuitatis secundum legem impo-
nitur cum hostiis in templum presentaretur, unde sacerdoter offeren-
tes hostias in templo literam sabbatho solvunt, & sine crimine sunt:
tunc filius hominis multo magis valet solvere literam legis, qui est

a al. hac. b Poly. lib. 4. tit. ult. c Ivo part. 4. cap. 126.
d al. confilio. e Luc. 2. * Matth. 8. f Matth. 12.
g 1. Reg. 2. h Levit. 12.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

etiam dominus sabbathi. Hinc etiam de eo. a [Erat Iesus docens, tanquam potestatem habens,] ad est, tanquam legi dominus, addens moralibus ea, que decernant ad perfectionem, umbram figurativam in lucem spirituali intelligentia commutari, non tanquam b [scribere eorum, qui litera legi astricti non audebant aliquid addere, vel commutare.] Sic & summo sedis Pontificis canonibus sive a se, sive ab aliis sua auctoritate conditi reverentiam exhibent: & eis se humiliando ipsos custodiant, ut alii observando exhibeant. Nonnunquam vero seu jubendo, seu deserviendo, seu aliter agendo, se decretorum dominos & conditores esse ostendunt. In promissu ergo capitulis, aliis imponitur necessitas obsequendi: summus vero Pontificibus ostenditur inesse auctoritas observandi: ut a se tradita observando, alii non contemnenda demonstrant, exemplo Christo, qui sacramenta, qua ecclesia servanda mandavit, primo in seipso suscepit, ut ea in seipso sanctificaret. Oportet ergo primam sedem, ut diximus, observare ea, qua decernendo mandavit, non necessitate obsequendi, sed auctoritate impertiendi. Licet itaq; sibi contra generalia decreta, specialia privilegia indulgere, & speciali beneficio concedere, quod generali prohibetur decreto. g Quamquam si decretorum intentionem diligenter advertamus, nequaquam contra sanctorum canonum auctoritatem aliquid concedere invenietur. c. Sacri siquidem canonis ita aliquid constituit, ut interpretationis d auctoritatem sancta Romana ecclesia referent. Ipsi namq; soli, canonem valent interpretari, qui jus condendi eos habent. Unde in nonnullis capitulis conciliorum, etiam aliquid observandum decoratur, statim subinfertur. [Nisi auctoritas Romana ecclesia aliter e. imperaverit.] vel, [Salvo tamen in omnibus iure sancta Romana ecclesia.] vel, [Salva tamen in omnibus Apostolica auctoritate.] Quocumq; ergo de decernis, vel quibuslibet ecclesiasticis negotiis, sacri canonibus diffinitur, intelligenda sunt necessario servare, nisi auctoritas Romana ecclesia aliter fieri mandaverit, vel permiserit. Cum ergo aliquis privilegia ab Apostolico aliquibus concedantur, esse contra generalem legem aliquid sonare videantur, non tamen contra ipsam aliquid concedere intelliguntur: cum ipsius legi auctoritate privilegia singulorum penes matrem omnium ecclesiarum reserventur. Neg. f enim privilegia aliquibus concederentur, si prater generalem legem nulli aliquid speciale indulgeretur. Privilegia namq; dicuntur tanquam privata legia, eo quod privatam legem singulis generent. Quam diffinitionem g Gregorius noveni, ait: [Si h. hoc neg. consuetudine generali, neg. privilegio vindicatur, restat te usus posse, quod fecisti.] h Item Hieronymus in expositione Iona ad c. primum. [Privilegia singulorum non possunt legem sacre commutarem.] Valer ergo, ut ex promissu colligitur, sancta Romana ecclesia sui privilegia quolibet mutare, & extra generalia decreta, quadam speciali beneficio indulgere: considerata tamen rationi aequitate, ut, qua mater iustitia est, in nullo ab ea dissentire inveniantur: ut privilegia videlicet, que ob religionis, vel necessitatis, vel exhibiti obsequii gratiam conceduntur, neminem relevando ita dirivitem faciant, ut multorum detrimenta non circumspiciendo, in paupertatis miseria nonnullos dejucant. Illud vero i Apostoli ad memoriam revocantes, quod ad Corinthios scribens, ait: [Non enim volumus, ut alius sit reus, vobis autem tribulatio.] Cui sacra lex Principum concordant, ait: [Rescripta contra jus elicitia ab omnibus iudicibus precipimus resutari: nisi forte aliquid est, quod non ledat alium, & profit petenti, vel crimen supplicantiibus indulgeat.] g Item constitutio Imperatoris ad populum. [Nec damnosa sicut, nec iuri contraria postulari oportet.] h Clerici ergo huius baptismali ecclesia privilegia auctoritate manuti, sua decessi decimas sibi ex integro vindicare valent: nisi forte summa necessitate Episcopi cogantur ad quartam suam accipendam, & illi superabundare monstrantur.

a Luc. 6. b Matth. 7. c al. invenietur. d al. sua interpretationi. e al. aliter fieri. f Privilegia unde dicuntur. g al. distinctionem. h distm. 100. contra morem. versic. quod si hoc. i 2. Corinth. 8.

QVAESTIO II.

Q VAD autem antiquioribus privilegijs, subsequentijs de rogari non possit, auctoritate Anacleti probatur, qui scribens omnibus Episcopis, & reliquis Christi sacerdotibus, ait in epist. 1. c. 3.

C. I. g Ecclesiarum privilegia cunctis temporibus intemerata servantur. 1. Privilegia a ecclesiarum & sacerdotum r intemerata & inviolata cunctis decernimus manere temporibus. Leges ecclesie Apostolica auctoritate firmamus, & peregrina iudicia submovemus. 1. Sacerdotum] In originali est, sacerdotum sancti apostoli iussu Salvatoris intemerata & inviolata cunctis decereverunt, &c.

C. II. g Nec novitate mutari, nec improbitate cunctis ecclesiarum privilegia debent. Item Leo Papa Martino Augusto, e. post. 32. al. 34.

2. Privilegia b ecclesiarum & monasteriorum, in citorum Patrum auctoritate instituta, nulla possint improbitate convelli, nulla novitate mutari. In quocumq; opere, auxiliante Christo, fideliter exequendo, necesse est huius sancte sedis Pontificis perseverantem exhibere famulatum. Dispensatio enim nobis credita est, ad nostrum tendit reatum, si paternam regale lictionum nobis contententibus vel negligentibus violentur.

1. Et monasteriorum] Haec voces non sunt in epistola, neg. 7. ead. privilegia, sed sublate non sunt, quia ad eas spectare ead. o. postea, vers. si ergo privilegia. & Anselmus illas habet lib. 4. c. 2. Ceterum, quoniam de industria caput hoc a collectore in suam mam redactum est, & aliquot locis mutatum, visa sunt deservenda verba ipsa Leonis. Privilegia enim ecclesiarum, sanctorum Patrum canonibus instituta, & venerabilis Nicena synodi fixa decretis, nulla possint improbitate convelli, nulla novitate mutari. In quo opere, auxiliante Christo, fideliter exequendo, necesse est me perseverantem exhibere famulatum: quoniam dispensatio mihi creditur est, & ad meum tendit reatum, si paternam regule sanctionum, que in synodo Nicena ad totius ecclesie regimen, Spiritu Dei infundente, sunt condita, me (quod absit) convincente violentur, & major sit apud me una vestris voluntas, quam univestris domus Domini communis utilitas.

C. III. g Privilegio sua dignitas aliqui ecclesiam exuere non debet. Item Gregorius Augustino Anglorum Episcopo, Respon. 9.

IN Galliarum e Episcopos d nullam tibi auctoritatem tribuimus, quia ab antiquis predecessorum meorum temporibus pallium Arelatenis Episcopus accipit, quem nos private auctoritate petere minime debemus. Si ergo contingat, ut fratres tui ad Galliarum provincias transeat, & aliquid ex auctoritate agendum fuerit, cum predicto Arelateni Episcopo rogatur, ne praxmitti possit hoc, quod antiqua Patrum institutio invenit. Britannorum vero omnes Episcopos tux fraternitati committimus, ut indocti doceantur, infirmi persuasione roborentur, perverfi i auctoritate corrigantur.

1. Perverfi] Ad dita sunt haec ex originali. C. IV. g Statuta Apostolicorum predecessorum Apostolicus destruere non debet. Idem Felici Episcopo, lib. 12. epist. 37.

Si ea destruerem, que antecessores nostri statuerunt, non constructur, led evorsor esse iuste comprobaret; testante veritatis voce, qua ait: e [Omne regnum]

a Anst. 4. c. 2. b Infr. ead. privilegia 3. Anselm. 1. q. 1. c Anst. 6. c. 27. d al. Episcopi. e Luc. 11. in scriptis

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN